

Synnerligen – svar till Frands Herschend

Jag skall försöka bemöta några punkter i professor Herschends utförliga men bitvis något oklara kritik av min debattartikel om pseudo-arkeologi.

Det är utmärkt att professor Herschend återger sin text om slipskåror från Uppsala-institutionens hemsida, och därmed låter läsarna själva bedöma om min karaktäristik av den är korrekt. Efter en ny genomläsning måste jag vidhålla min uppfattning att texten både är utförlig, och mer precis, tämligen utförlig. Viktigare är att Herschend i sitt inlägg, genom att tillskriva den astronomiska tolkningen av slipskåror vetenskapligt värde, bekräftar min huvudpoäng med att kritisera texten.

Värdefullt är också att Herschend belyser skillnaderna i vår uppfattning om hur arkeologisk forskning bör bedrivas. Jag har alltid trott att upptäckt, insiktsfullhet, slump, nya perspektiv, sökande, icke-fundamentalism och fantasifullhet gick utmärkt att kombinera med en tämligen stringent metodologi. Istället förklarar Herschend att denna metodologi leder till banala historiska rötter och uppenbar rotlöshet. Förstår jag rätt krävs s.k. metodologisk frihet för att stävja detta och Henrikssons forskning framhålls som föredömlig.

Herschend menar alltså att vi ska tåga när enkel stratigrafi vänds bakfram, när basala geologiska processer ignoreras, när undermålig statistik framhålls som korrekt etc. Slutligen är det helt i sin ordning att sådan forskning trots upprepad kritik under många år framförs i grunden oförändrad som exakt vetenskap och fastslagna sanningar.

Självklart kan man på det här sättet enkelt bygga upp vilken ståtlig forntid som helst och få kraftfulla historiska rötter. Är det verkligen bara s.k. fundamentalister som tycker att det låter obehagligt? Herschend som är uppenbart förtjust i sedelärande anekdoter skulle säkert ha glädje av att ta del av den sanna historien om Himmler och Externsteine. Arkeoastronomisk pseudo-forskning med förutfattade meningar om forna storhetstider kan i likhet med dito arkeologi bli utmärkta redskap för extrema rörelser.

Serendipitet kan kort beskrivas som en oväntad upptäckt, där förmågan har funnits att ska-

pa nya kunskaper utifrån den. Eftersom Henriksson hittills inte har gjort en enda oväntad upptäckt utan enbart överfört förutfattade meningar på ett minst sagt motsträvigt källmaterial, är Herschends slutkläm att denna forskning har uppenbara serendiptiska kvaliteter obegriplig.

Den henrikssonska forskningen ingår som ett extremt utskott av den även i moderlandet Storbritannien numera akterseglande högprecisionsastronomiska traditionen (se *Astronomy in Prehistoric Britain and Ireland*, Clive Ruggles 1999). Traditionen har tidigare på ett betydligt mer vetenskapligt och inspirerande sätt förfäktats i Sverige av andra forskare, men har inte heller här lett till konkreta resultat.

Ett av Herschends alldeles egna påhitt är att jag skulle mena att metoder är »till för att skära bort allt som i någon mening är luddigt...«. Nej, det luddiga kan mycket väl ha sin plats i forskningen. Här antar jag att Herschend med luddighet avser mer hypotetiska och inkännande resonemang, inte texter som är resultatet av skribentens oförmåga eller ovilja att uttrycka sig klart. Metoderna kommer i första hand till sin rätt när det icke-luddiga bearbetas. Henrikssons forskning är inte luddig, den är fylld med enkla felaktigheter och orimligheter. Inte heller är Herschends skräck för att »...metoderna styr vår uppfattning om verkligheten...« fullt befogad. Ofta är det tvärtom. Metoderna tvingar oss många gånger att ifrågasätta och ändra vår uppfattning. Med Herschends metodologiska syn är det i stället bekvämt att nå precis de resultat man från början önskar och förbli i sina fördomar.

På ett sätt är Herschend synnerligen berömvärd. Medan andra tiger vågar han öppet diskutera problemen med pseudo-vetenskap vid sitt eget universitet. Att han samtidigt uttryckligen klargör att han har en avsiktligt slapp inställning till grundläggande metodologi får ses som en nyttig bonus till hans läsare.

Jonathan Lindström
Bondegatan 72A
SE-116 33 Stockholm